

Sygn. akt I ACa 1068/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Ewa Solecka SO del. Lucyna Morys-Magiera (spr.)
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa H. K.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S.

o uchylene uchwały organów spółdzielni

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 14 października 2015 r., sygn. akt I C 428/15,

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) uchyla uchwałę nr (...) Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. w jej punkcie 3.,

b) zasądza od pozwanej na rzecz powoda 200 (dwieście) złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda 200 (dwieście) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Lucyna Morys-Magiera	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Ewa Solecka
-------------------------------	---------------------	-----------------

Sygn. akt I ACa 1068/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 czerwca 2015 r. powód H. K. wniósł o uchylenie w zakresie punktu 3. uchwały nr (...), podjętej przez Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S..

W uzasadnieniu powód wskazał, że wspomniana uchwała w zakresie punktu 3. jest niezgodna obowiązującymi unormowaniami prawnymi, a zwłaszcza z art. 39 § 2 pkt 2 ustawy - Prawo spółdzielcze i art. 83 pkt 3 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Powód powołał się również na przepis art. 42 § 2 ustawy - Prawo spółdzielcze, zgodnie z którym „uchwała sprzeczna z prawem jest nieważna” oraz wskazał, że uchwałę zaskarża jako naruszającą dobre obyczaje oraz w toku procesu podał, iż wnosi także o uchylenie uchwały z uwagi na sprzeczność ze wskazanymi w pozwie przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego.

W odpowiedzi na pozew pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w S. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego

według norm przepisanych. Motywowała, iż zarzucając sprzeczność uchwały z przepisami można żądać ustalenia nieważności uchwały na zasadzie art. 189 kpc, natomiast uchwała taka nie może podlegać uchyleniu. Wskazywała, iż na mocy art. 42 § 2 prawa spółdzielczego uchwała sprzeczna z prawem dotknięta jest nieważnością ex lege, co może być przedmiotem ustalenia, ale żądanie jej uchylenia jest bezprzedmiotowe. Pozwana wskazała również, że powód domaga się uchylenia punktu (...) uchwały nr (...) dotyczącej zmiany treści § (...) statutu, regulującego zasady zwoływania walnego zgromadzenia na żądanie członków spółdzielni. Według pozwanej nie zachodzi zarzucana przez powoda sprzeczność treści zmienionego § (...) statutu z regulacjami wskazanymi w pozwie, które przewidują możliwość uregulowania w statucie spółdzielni w inny sposób liczby członków występujących ze skutecznym żądaniem zwołania walnego zgromadzenia, która nie może być mniejsza niż 1 / 10 członków i w praktyce w odniesieniu do małych spółdzielni nie mniej niż trzech członków. Skarżąca nadto zaznaczyła, że statut jest umową, którą strony mogą uregulować odmiennie od norm ustawowych, nie mających charakteru bezwzględnie obowiązującego. Podkreślała, że w czasie głosowania nad zmianą § (...) statutu ogółem w walnym zgromadzeniu uczestniczyło 285 członków, z czego głosów za uchwałą oddało 247, a przeciwko było 26 członków.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 października 2016 r. Sąd Okręgowy w Katowicach w punkcie 1. oddalił powództwo, w punkcie 2. zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 197zł (sto dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniach 12 maja 2015 r., 13 maja 2015 r., 14 maja 2015 r., 19 maja 2015 r., 20 maja 2015 r., 21 maja 2015 r., 26 maja 2015 r., 27 maja 2015 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., na którym podjęta została między innymi zaskarżona przez powoda uchwała nr (...) w sprawie zmiany statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...). Zgodnie z punktem (...) powołanej uchwały dokonano zmiany § (...) statutu, który otrzymał brzmienie: „2) przynajmniej jednej trzeciej ogólnej liczby członków Spółdzielni”. W głosowaniu nad wskazaną zmianą statutu wzięło udział 285 członków Spółdzielni uprawnionych do głosowania, głosów „za” oddano - 247, a głosów „przeciw” - 26. Zgodnie z § (...) statutu - w brzmieniu sprzed podjęcia zaskarżonej uchwały - zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. był zobowiązany zwołać Walne Zgromadzenie na żądanie przynajmniej jednej dziesiątej ogólnej liczby członków Spółdzielni.

Stwierdził, że wedle brzmienia § (...) statutu Walne Zgromadzenie jest zdolne do podejmowania uchwał bez względu na liczbę obecnych członków Spółdzielni na poszczególnych częściach Walnego Zgromadzenia. Zgodnie z § (...) Walne Zgromadzenie podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, a większość kwalifikowana wymagana jest między innymi do podjęcia uchwały o zmianie statutu - 2 / 3 głosów.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o znajdujące się w aktach dokumenty, wymienione w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku.

W tym stanie rzeczy uznał Sąd pierwszej instancji, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Wskazał, że powód żądał uchylenia uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. nr (...) w pkt (...), zarzucając,

że pozostaje ona sprzeczna z prawem - art. 39 § 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze i art. 83 ust. 2 pkt 3 ustawy 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych. Zważył, iż zaskarżenie uchwał walnego zgromadzenia spółdzielni jest możliwe za pomocą powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały - gdy występuje sprzeczność uchwały z ustawą - art. 42 § 2 prawa spółdzielczego, powództwa o uchylenie uchwały - w razie sprzeczności uchwały bądź z postanowieniami statutu, bądź dobrymi obyczajami lub gdy uchwała godzi w interes spółdzielni albo ma na celu pokrzywdzenie członka - art. 42 § 3 prawa spółdzielczego oraz w drodze powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały, (gdy występują takie nieprawidłowości w zwołaniu walnego zgromadzenia lub obradowaniu, które wyłączają możliwość przyjęcia usprawiedliwionego zapatrywania, że organ ten był zdolny do powzięcia woli - art. 42 § 9 prawa spółdzielczego.

Sąd Okręgowy zważył, iż w niniejszej sprawie powód żądał uchylenia uchwały powołując się na jej sprzeczność z przepisami prawa, co mogłoby uzasadniać jedynie żądanie ustalenia jej nieważności na zasadzie art. 189 kpc; uchwała taka nie może podlegać uchyleniu, gdyż uchylenia można się domagać w przypadku, gdy chodzi o nieważność względną. Na mocy art. 42 § 2 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze uchwała sprzeczna z prawem dotknięta jest sankcją nieważności ex lege, co może być przedmiotem ustalenia w procesie, ale żądanie jej uchylenia jest bezprzedmiotowe; powód winien był zatem wnieść powództwo o ustalenie nieważności uchwały, a nie o jej uchylenie.

Sąd pierwszej instancji ponadto nie dopatrywał się sprzeczności zaskarżonej uchwały z przepisami prawa. Zważył, że zgodnie z przepisem art. 39 § 2 pkt 2 prawa spółdzielczego zarząd zwołuje walne zgromadzenie na żądanie przynajmniej 1/10, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków. Uregulowanie zawarte w powyższym przepisie zostało powtórzone w art. 83 ust. 3 pkt 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Tymczasem w zaskarżonej przez powoda uchwale dotyczącej zmiany § (...) statutu, wprowadzono obowiązek zwołania przez zarząd spółdzielni walnego zgromadzenia na żądanie „przynajmniej jednej trzeciej ogólnej liczby członków spółdzielni”, co nie pozostaje w sprzeczności z powołanymi wyżej normami.

W świetle tych przepisów statut spółdzielni może bowiem zastrzegać uprawnienie do

zgłoszenia zarządowi żądania zwołania zgromadzenia dla większej niż 1/10 ogólnej liczby członków spółdzielni.

Sąd Okręgowy uznał, iż uchwała została podjęta skutecznie, mając na uwadze przepis art. 83 ust. 8 i 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Zważył nadto, iż przedmiotem zaskarżonej przez powoda uchwały była zmiana statutu spółdzielni, co zgodnie z art. 12a. § 1 prawa spółdzielczego wymaga uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 2/3 głosów, co zostało zachowane.

. W ocenie Sądu Okręgowego, brak było podstaw do przyjęcia, by zaskarżona uchwała naruszała zasady współżycia społecznego, czy też dobre obyczaje. Uznał, że powołane przez powoda okoliczności nie uzasadniały uchylenia zaskarżonej uchwały, stąd powództwo oddalono jako bezzasadne.

. O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik

procesu oraz zasada kosztów niezbędnych i celowych (art. 98 k.p.c.), obciążając

powoda jako stronę przegrywającą proces obowiązkiem ich zwrotu na rzecz przeciwnika.

Apelację od tego orzeczenia w całości wniósł powód, domagając się jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa w całości, względnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach. Wskazywał, iż w jego rozumieniu, popartym danymi zawartymi w słowniku języka polskiego, żądanie uchylenia uchwały było równoznaczne z jej unieważnieniem, pozbawieniem mocy prawnej, skasowaniem. Motywował, że odmowa uchylenia zaskarżonej uchwały spowoduje umocnienie pozycji prezesów spółdzielni kosztem uprawnień decyzyjnych jej członków, co spowoduje naruszenie interesów powoda i pozostałych członków spółdzielni, albowiem uniemożliwi im kontrolę i bieżące reagowanie na nieprawidłowości w zarządzaniu. Powyższe zdaniem apelującego narusza dobre obyczaje i zasady współżycia społecznego. Skarżący podtrzymywał zarzut naruszenia regulacji art.

39 § 2 ustawy - Prawo spółdzielcze, art. 8³ pkt 3, ust. 2 ustawy prawo o spółdzielniach mieszkaniowych podając, że podniesienie progu osób uprawnionych do żądania zwołania walnego zgromadzenia członków z 1/10 ogólnej liczby członków do 1/3 (33%), praktycznie uniemożliwi reagowanie na uchybienia i nieprawidłowości w działaniu zarządu. Powód podnosił nadto, iż przy ogólnej liczbie około 3400 członków pozwanej spółdzielni zwołanie walnego zgromadzenia wymagałoby zebrania około 1150 podpisów, co faktycznie byłoby niewykonalne i dałoby prezesom spółdzielni niekontrolowaną i bezgraniczną władzę.

Pozwana w odpowiedzi wniosła o oddalenie apelacji i zwrot kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda musiała odnieść skutek.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sporu ustalony prawidłowo, w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy i w zasadzie pozostawał poza sporem między stronami; z tych przyczyn ustalenia te Sąd Odwoławczy przyjął za własne, bez konieczności ponownego ich przytaczania.

Nie sposób było jednak w całości podzielić rozważań prawnych Sądu pierwszej instancji, prowadzących do podjęcia kwestionowanego orzeczenia. Za niekwestionowany wypadło uznać fakt istnienia zaskarżonej uchwały oraz jej zgodności z prawem.

Roszczenie powoda natomiast zostało poddane przez Sąd drugoinstancyjny ocenie przez pryzmat regulacji art. 42 § 3 ustawy – Prawo spółdzielcze. Przewiduje ona możliwość zaskarżenia do Sądu uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni sprzecznej z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godzącej w interesy spółdzielni albo mającej na celu pokrzywdzenie jej członka.

Zważył, że uchwała nr (...), podjęta przez Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., w punkcie (...) nie jest sprzeczna z postanowieniami Statutu, gdyż jego regulacja pozwala na podjęcie uchwały w przedmiocie zmiany Statutu. Rozważenia wymagało nadto, czy zaskarżona uchwała ma na celu pokrzywdzenie jej członka. Dla przyjęcia spełnienia tej przesłanki koniecznym byłoby stwierdzenie, że uchwała miała na celu pokrzywdzenie powoda, że była podjęta właśnie w tym celu, z zamiarem kierunkowym osiągnięcia tego oto skutku, to jest zadziałania wbrew interesowi konkretnego członka spółdzielni - powoda. Sąd Apelacyjny uznał, iż wniosku takiego nie sposób postawić na gruncie ustaleń faktycznych poczynionych niewadliwie w sprawie.

Analizy wymagała nadto kolejna przesłanka uchylenia punktu(...) kwestionowanej uchwały nr (...), podjętej przez Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., w postaci naruszenia interesu spółdzielni oraz sprzeczności z dobrymi zwyczajami. Ostatecznie uznano, iż przesłanka ta jest spełniona.

Sąd Apelacyjny zważył, że przy zbyt słabych barierach w zakresie liczby członków spółdzielni uprawnionej do żądania zwołania przez zarząd walnego zgromadzenia, może nastąpić paraliż jej działalności w wyniku uporczywych działań jednostek. Ustawowy wymóg 1/10 części ogólnej liczby członków spółdzielni może okazać się niewystarczający i koniecznym okazać się może zmiana tego wymogu, jak uczyniono t w ramach zaskarżonej uchwały.

Z drugiej strony rozważenia wymaga, że walne zgromadzenie zwoływane winno być co najmniej raz w roku, a wówczas członkowie spółdzielni mają możliwość żądania zamieszczenia w porządku obrad konkretnych kwestii poddawanych następnie pod osąd i głosowanie, także udzielają zarządowi absolutorium, kontrolując jego działanie oraz tym samym funkcjonowanie spółdzielni. W ekstremalnych sytuacjach natomiast konieczna może być natychmiastowa reakcja, która będzie uniemożliwiona w sytuacji, gdy próg ilości członków uprawnionych do żądania zwołania walnego zgromadzenia, będzie określony zbyt wysoko, natomiast częstotliwość jego organizowania oznaczona jako raz do roku może się okazać być niewystarczająca. Taka bariera, jaką ustalono w zaskarżonej przez powoda uchwale, czyli 1/3 ogólnej ilości członków, może zatem prowadzić do praktycznej niemożności sprawowania efektywnej kontroli

działalności zarządu spółdzielni, która winna być zagwarantowana członkom spółdzielni. Wskazać w tym miejscu należy, iż przez użyte w art. 42 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze wyrażenie "dobre obyczaje" należy rozumieć podstawowe i zarazem powszechnie akceptowane zasady przyzwoitego, godnego postępowania jako ogólne reguły uczciwości obowiązujące wszystkich uczestników życia społecznego i obrotu gospodarczego (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 maja 2015r., I ACa 49/15).

Tym samym Sąd Apelacyjny ocenił, że uchwała nr (...) w punkcie (...), podjęta przez Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., była sprzeczna z dobrymi obyczajami i interesem spółdzielni. Prowadziłaby ona bowiem do uniemożliwienia realnej kontroli działań podejmowanych przez zarząd spółdzielni w okresie pomiędzy ustawowo zagwarantowanymi corocznymi walnymi zgromadzeniami. Zdaniem Sądu drugoinstancyjnego interes spółdzielni jest prawidłowo zachowany w sytuacji, gdy jej organy są poddawane adekwatnej kontroli, a jednocześnie jest im zagwarantowany określony komfort pracy. Te warunki nie by byłyby jednak spełnione przy przyjęciu kwestionowanej uchwały, konkretnie w przypadku pozwanej spółdzielni, zważywszy chociażby na relatywnie dużą ilość jej członków. Zgromadzenie bowiem tak znacznej liczby podpisów, ze strony 1/3 ilości członków spółdzielni, mogłoby okazać się na tyle trudne, że w praktyce prowadziłoby do niemożności skutecznego przeprowadzenia kontroli i ewentualnych działań naprawczych w ramach walnego zgromadzenia jej członków, prowadząc do ograniczenia mu możliwości realizacji koniecznych dla dobra spółdzielni uprawnień. Ustalenie progu ilości członków uprawnionych do żądania zwołania walnego zgromadzenia winno być przeprowadzone po wnikliwej analizie praktycznych aspektów tego rozwiązania dla działalności danego podmiotu. Sytuacja mogłaby się przedstawiać odmiennie w stosunku do spółdzielni mniejszej, gdzie takie określenie uprawnienia jak w zaskarżonej uchwale mogłoby realnie funkcjonować i być pomocnym instrumentem w działaniu spółdzielni. Wobec jednak pozwanej, skutkowałoby zachwianiem funkcji kontrolnej zagwarantowanej członkom spółdzielni oraz godziłoby w sprawność jej funkcjonowania.

Z tych przyczyn uznał Sąd Apelacyjny, że zaskarżone przez powoda uchwała nie mogła się ostać jako sprzeczna z dobrymi obyczajami oraz godząca w interes spółdzielni, zgodnie z art. 42 § 3 ustawy – Prawo spółdzielcze; powództwo zasługiwało więc w pełni na uwzględnienie.

Kwestionowany wyrok Sądu Okręgowego został zatem zmieniony w powyższy sposób.

Skutkiem orzeczenia merytorycznego o takiej treści była konieczność zmiany także wyrzeczenia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego, stosownie do ostatecznego wyniku sporu. Zasądzono zatem od przegrywającej pozwanej na rzecz wygrywającego powoda zwrot kosztów postępowania w postaci opłaty od pozwu w wysokości 200zł (dwieście złotych), na mocy art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc.

Zaskarżony wyrok został zmieniony w oparciu o art. 386 § 1 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego wyrzeczono także na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu z mocy art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc, zasądzając je od przegrywającej pozwanej na rzecz powoda. Na koszty te składa się opłata od apelacji wniesionej przez powoda w wysokości 200zł (dwieście złotych).

SSO Lucyna Morys – Magiera SSA Piotr Wójtowicz SSA Ewa Solecka